“گەرانستان” یان پیلانێکی نوێی داگیرکەران!.. هوشیار ئەحمەدی

وەڵامێ بۆ “سەی مەهدی سجادی” و جاشقەڵەمە بەکرێگیراوە هاوچەشنەکانی.

هوشیار ئەحمەدی

دوژمنانی کورد هەموو ڕێگایەکیان بۆ لێدانی کورد، نیشتمان و ئامانجە نەتەوەیی نیشتمانییەکانی تاقی کردووەتەوە، لە لێدانی سەختەوە بگرە تا چەرخی نوێ و لێدانی نەرم. ئەگەرچی لە هەمووشیانا کورد زەرەرمەند بووە، ڕەوتی بەرەو پێش چوونی ئامانجەکانی هێواش کراوەتەوە، بەڵام نەوەستێنراوە. بریندار بووە، کەوتووە، بەڵام نەمردووە و لە بەرەو ئامانج هەڵکشان نەوەستاوە. ئەمانە دروشم نین، دیارن و ئەسەلمێنرێن.

بەڵام لە زقترین و ناشیرینترین پیلانەکان، بەکارهێنانی جاشقەڵەمە کوردەکانە بۆ لێدانی ڕیشەیی لە نەتەوەکەیان. لەم ڕۆژانە جاشقەڵەمێتر لە مەدیاکانی ڕێژیمەوە هەندێ کاوێژی کاوێژەکانی پێش خۆی کردووەتەوە و بەشانازیشەوە بەناوی خۆیەوە تۆماری کردووە و پێشیوایە داهێنانێکی نوێی لە جاشایەتیا کردووە!

ئەو کەسەکە بە ناوی “سەید مەهدی سجادی” و پاشگری دوکتۆریشی لکاندووە بە پاشی خۆیەوە. لە باوەڕی ئەم جاشقەڵەمەدا “کورد” ناوێکی دەستکرد و بە قەوڵی ئەو “جعلی”یە و “کوردستان”یش ناوێکە لە سەردەمی سوڵتان سنجەری سەلجوقییەوە بە پارێزگایەکی کوردنشین دانراوە کە دواتر لە لایەن ناسیونالیستە کوردەکانەوە، بە چەڵەختکەی هێزە ئەستەعمارییە ڕۆژئاواییەکان بە مەبەستی ئاژاوەگێڕیی و لە ژێر ناوی دەوڵەتخوازی و سەربەخۆیی خوازیا، وەک ئامراز بەکارهێنراوە.

سەی مەهدی سجادی گەرەکیە بیسەلمێنێ و بیقەبڵێنێ بە بەردەنگانی، نەتەوەیەک بە ناوی کورد و وڵاتێ بە ناوی کوردستان بوونی نیە، بە جێگای، نەتەوەیەک بە ناوی “گوران” و وڵاتێ بە ناوی “گەرانستان” بوونی هەس!

سەی مەهدی سەجادی لە وتارێکیا لە ژێر ناوی ” کارەساتی هەڵەبجە:

پێشەکییەکی شەرم بە نەنووچاوانی ناسیونالیسمی دەستکرد(جعلی) و شۆڤینیسمی کوردی یەوە" پێوایە ئەوەی بە نیشتمانی کوردەکان ناسراوە و بە باوەی ئەو دابەشکراوی سەر (٣سێ وڵات!)ی ئێران، عێراق و تورکیایە[کوردستانی بندەستی سوریا لای ئەو چی لێ هاتووە، موسڵمانان وتەنی "اللە اعلم"]، لە بنەڕەتا نیشتمانی نەتەوەی گۆرانە نەک کورد.

سەی مەهدی پێیوایە وشەی "کورد" لە هیچ سەرچاوەیەکا واتای نیە، تەنیا وەک ئاماژە بە کۆمەڵێ کۆچەر بەکار هاتووە کە هاتوون و نیشتمانی نەتەوەی گۆرانیان داگیر کردووە و بە درێژایی مێژوو ئەوانیان پەراوێز خستووە و خۆیان کردووەتە جێگرەوەیان!

نە نەتیا کوردەکان، بەڵکوو هەر کەسێ تۆزێ لەم نووسینە ڕابمێنێ و تۆزێکیش شارەزای کورد و مێژووەکەی بێ یان هەر نا، کتێبخانەشی دەست نەکەوێ، تۆزێ شارەزای ئینتەرنێت بێ و گەڕانێ بە ناو گوگڵا بکات، گومان لە ساغ بوونی نووسەر ئەکات و پێی وایە یان مێشکی تێکچووە، یان بەردەنگەکانی خۆی پێ شێت و گێل و نەزانە.

یەکێ لەو سەرچاوانەی جێگا متمانەی مێژوونووس و لێکۆڵەرانە، "گزنفون" فیلسوف و مێژوونووسی یونانییە کە ٢٤٠٠ ساڵ پێش ئێستا ژیاوە و ناوی "کردۆ"ی بۆ ناساندی کۆمەڵێ مرۆڤ بەکارهێناوە کە بە ئاماژەکانی ئەو، کوردەکانی ئێستان.
هەر "گزنفون" لە باسی گەڕانەوەی دەهەزار کەسەکەدا ، ئەو خەڵکە بە "کوردۆک" یان "کاردۆخ" ناو ئەبات.

بە بڕوای میرشەرەفخانی بدلیسی، کورد کە ناوی نەتەوەیەکە، وەک ناسناوی جەنگاوەری و پاڵەوانیەتی بەکار هاتووە.

لە بەڵگەنامەکانی شارستانیەتی "ماری" دا کە چوار هەزار ساڵ لەمەوبەر ژیاون، ئاماژە بە دەوڵەت شارێ بە ناوی "کوردا" کراوە لە باکووری موسڵی ئێستادا.

فەردیناند هێنر بیشلەر نووسەری کتێبی "ڕەچەڵەکی کورد" لەو باوەڕدایە ڕیشەی ناوی کورد "سومەی"ە و لە زۆر شوێن لە کەتیبە و نووسراوەکانی سومەی، بابلی و ئاشوری دا وەک خەڵکانی "کرتو" ئاماژە بە کوردەکان کردوە کە لە دێرینترین دانیشتوانی زاگرۆس بوون.

"ئاریستۆ بلەس" لە فەرماندەکانی ئەسکەندەری مەقدونی ئاماژە بە

خەڵکانێ ئەکات بە ناوی "کاردە " کە دانیشتووی ڕۆژئاوای ئێرانی ئەستا بوون و ڕووبەڕووی سپاکەی بوونەتەوەو تێکیان شکاندووە.

لە کتێبی"کەوە نەناسراوەکانی ئاوێستا یان جوغرافیای ڕۆژئاوای ئێران" لە نووسینی "عمادالدین دولتشاهی" دا هاتووە؛ کە زەرتوشت ٢٧٠٠ ساڵ پێش دەتە ناوچەی پاوەی ئێستا[لە ئاوێستادا بە "پوە" ناوی هاتووە] دانیشتوانی ئەو ناوچەیە خەڵکانێ بوون بە ناوی (کرتە، کرتی یان کرتو).

ئەسترابۆن جوغرافیناس و مێژوونووسی یۆنانی ، لە کتێبی جوغرافیای ژێردەسەڵاتی هەخامەنشییەکانا ئاماژە بە نیشتمانی گوردیان ئەکات کە هەمان کوردستانی ئەمڕۆیە.

جراڵد ڕایەر لە کتێبی "کورد لە سەرچاوە کۆنەکانا" ئەژێ: کوردەکان لە سەرچاوە جوراوجۆرەکانا وەک کاردە، کوردەئینی، کوردیایوس، کوردیایا، کورتی و… ناو براوە.

ابن خلدون لە کوردەکان وەک گەلێکی سەربەخۆ ناو دەبات کە لەگەڵ عوممەری کوڕی خەتاب، خەلیفەی موسڵما نگەلا شەڕیان کردووە.

ابن وحشی لە کتێبی "شوق المستهام فی معرفه الاقلام" دا ئاماژە بە نەتەوەیەکی سەربەخۆ ئەکات کە خاوەنی ئەلوفبێی زمانی بوون.

بێجگە لەمانەش، هەر شاهنامەی فەردوسی دا(گەرچی من شاهنامە بە شێوێنەری ڕۆڵی کورد ئەبینم و پێموایە کاوەی ئاسنگەر وەک جاشەکوردە ڕۆڵی هەس) لە چەندین جێگادا بە ڕوونی وەک نەتەوەیەک (بە قسەی ئەوان قەوم)ێکی سەربەخۆ ئاماژە بە کورد ئەکەن و ڕەگەزی کاوەی ئاسنگەر بە کوردەکان ئەگەڕێنەتەوە:

کنون کُرد از آن تخمه دارد نژاد

که ز آباد ناید به دل برش یاد

لە جێگایەکی دیکە ئەژێ:

بپویید کاین مهتر آهرمنست
جهان آفرین را به دل دشمن است

همی رفت پیش اندرون مرد گُرد (کُرد یا پهلوان)
جهانی برو انجمن شد نه خرد»

یان شاوەیس قولی کە ساڵی ٨١٠ کەچی ژیاوە و شاعێرێکی یارسان بووە، چۆن جوان هەر بە بنزارێکی دیالێکتی گۆرانی ئاماژە بە ڕەچەڵەکی کورد بوونی خۆی ئەکات:

ئەسڵەمەن جە کورد، ئەسڵەمەن جە کورد
بابەم کوردەنان، ئەسڵەمەن جە کورد
من ئەو شێرەنان چەنی دەستەی گورد
سلسلەی سپای زەحاک کەردم هورد

یان سەرنج بدەنە خانای قوبادی شاعێری ناوداری کوردی لەدایکبووی ساڵی ١٧٠٠ی زایینی، چۆن جوان وەک نەتەوەخوازێ باسی زمانی خۆی(کوردی) ئەکات:

هەرچەن مواچان فارسی شەککەرەن
کوردی عەلاو من، بەس شیرینتەرەن
مەعلومەن جە دەور، دونیای پڕدئەندێش
دڵشادەن هەر کەس، وە زوانو وێش

جودا لەمانەش، زمانی کوردی وەک زمانی نەتەوەیی، بە هەموو پێوەرە زمانی و زانستییەکان ئەسەلمێنرێ کە بە کەمەڵێ دیالێکت و شێوەزارەوە یەکێ لە زمانە دەوڵەمەندەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و جیهانە. هەر لەو پێوەندییەدا لە پلەبەندییەکی زمانە گرینگەکانی دونیادا، زمانی کوردی ئەکەوێتە پلەی سی و یەکەمی هەشتا زمانی گرینگی دونیاوە.

ئیدی باسی دەزرانەوەی پاشماوەی ئەسک و پروسکی بەشەر لە ئشکەوتی شانەدەر و نیشتمانی کوردەکانا با بمێنێ کە بەڵگەیە بە بوونی ژیان لە ٦٠ هەزار ساڵ لەمەوپێشەوە لە نیشتمانەکەیانا.

لە چەندین نووژراوەدا باس لەوە کراوە، کوردەکان سەردەمانێ کە خەتی بزماری باو بووە، بەو خەتە پیتەکانی خۆیان نووسیوە. "نلدکە" زمان ناسی ئاڵمانی ئەژێ: ئەگەر کەتیبەگەلێ لە کوردەکان پەیدا بکرێ، بێگومان وەدەچێ وەک کەتیبەی هەخامەنشییەکان بچێ.

احمد ابیبکر وحشیه نبطی کلدانی لە کتێبی (شوق المستهام فی معرفه رموز الاقلام) دا ئەژێ:
نزیکەی سەدای دەهەمی پێش زایین، کەسێ بە پێی پیتە ئەبجەدییەکان، ئەلفوبێیەکی بە ناوی (ماسی سورات) داهێناوە، لەو کاتەوە کوردەکان بەو پیتانە نووسیویانە. بە بڕوای ئەو ئەو ئەلفوبێیە بەو

ئەلفوبێيە ئەچێ كە دواتر لە سەدەی شەشەمی زايينی دا داهێنراوە و ناوی زمانی ئاوێستايی لێ نراوە.

مينۆرسكی سەبارەت بە گرينگيی زمانی كوردی ئێژێ:” زمانی كوردی بناغەيەكی جێگير و قاييمی بەڵگەمەندو مێژوويی هەيە كە ئەگەڕێتەوە بۆ زمانەكانی مادی و سكايی.

پڕۆفسور محمد ئەمين زەكی بەگ، بە ئاماژە بۆ شەرەفنامە، زمان كوردی دابەشی زارەكانی كرمانجی، گۆرانی، كەلهوڕی و لوڕی ئەكات.

مامۆستا تۆفێق وەهبی، زامنی كوردی بە چوار ديالێكتی سەرەكيی كرمانجی، لوڕی، گۆرانی و زازايی دابەش كردووە.

زانا فارقينی سەروكی ئەنستيتۆی كورد لە ئيستانبوڵ، سەبارەت بە زمانی كوردی ئێژێ:
ئێمە بە پێی لێكۆڵينەوەی گرووپی لەگەڵ چەندين زانای جيهانيی بواری زمان، لەسەر زمانی كوردی، بەو ئەنجامە گ□يشتووين، ئەگەری هەس، زمانی كوردی نزيكەی ١٥٠٠ ساڵ پێش، لە زمانەكانی هيندوئۆروپايی جودا بووەتەوە و زمانگەلێ وەك ئينگليسی و فارسيش، نزيكەی ٨٠٠ ساڵ پێش لەو گروپە زمانييە جودا بوونەتەوە.

دوكتۆر “كامران بەڕواری”ش لە زانكۆی دهۆك جەخت ئەكاتەوە كە كوردەكان ئاری بوون و زمانی كوردی تەمەنێكی ٥٠٠٠ ساڵەی هەس.
ئاماژەش بەوە ئەكات كە ئەم زمانە لە قاڵبگەلی جۆراوجۆرا كۆكراوەتەوە و ئەسەلمێنرێ.
ئەو تەنانەت جەخت لەوەش ئەكاتەوە، يەكەم پەرتوكی نووسراوی جيهان “گلگەميش” بە زمانی كوردی نووسراوە.

هەر نەشمانهەوێ بۆ ڕابردوو و مێژوو بگەڕێينەوە، ئەتوانين بە پێی تواناييەكانی ئێستای زمانی كوردی كە پشت ئەستوورە بە پاشاخانێكی وشەيی و زاراوەيی و كولتوريی زمانی، بە پێی زانستە زمانييەكان بە دونيا بسەلمێنين، زمانی كوردی نە تەنيا لە زمانی داگيركەرانی لاوازتر و كەمتر نیە، بەڵكوو لە بەتايبەت زمانەكانی فارسی و توركی گەلێ بەهێزترە.

بەڵام ڕاستييەكەتان گەرەكە، نووسينەكەی جاشقەڵەم “سەی مەهدی سەجادی” ، بەگشتی شايانی وەڵام نیە. چونكی زمانی دەربڕين و داڕشتنەكەی ئەو، زياتر بە زمانێكی شاڕلاتانی و لۆمپێنيستانە ئەچێ تا زمانێكی زانستی، ئەدەبی ، مێژوويی ئاكادێميك. ئەو لە

نووسینەکەیا بە جێی بەڵگاندن و فەکت هێنانەوە، وەک کەسێکی شەڕەجنێوکەری هەمبانە بەشی سەر کەڵانی، پەنا ئەباتە بەر جنێو، بێڕێزی، بوختان، درۆ و سووکایەتی. بە شێوەیەک کە زۆر ڕووهەڵماڵراوانە کوردەکان بە سەگ و ناسیونالیستەکان بە توولەسەگ و کوردە گەڕانەکان بە توولە ناو ئەبات.

بەڵام بۆ ئەوەی خوێنەری کورد زیاتر پیلان و مەبەست و ئامانجی داگیرکەران و بەکرێگیراوەکانیانی بۆ ڕوون ببێتەوە، بەرپرسیارانە پێویستە وەڵام بەگشتی بە ئەم هەمبانەبەشانە هەبێ و ماڵە پووشینەکانی ئامانجیان بە با بدات.

دیارە ئەمە یەکەم جاشقەڵەم و بەکرێگیراو نیە ، هەوڵی لەم چەشنە ئەدات، بە دڵنیاییشەوە دوایین کەس نابێ. پێشتریش لە بابەتی دیکەدا باسم کردووە، ساڵانی سەرەتای ٢٠٠٠ بوو، لە بەرنامەی هانەڵەنگینەی تەلەوزیۆنێکی پەکەکەوە ، ئازاد نەقشبەندی بە تەلەفۆن پەیوەندیی بە کەسێکەوە کرد لە پاوە بە ناوی "مەنسوور سەلیمی" ، ئەوی وەک خوێندکاری ماستەری زانکۆی مەشهەد ناساند. لەسەر تێز ، واتە نامەی ماستەریەکەی قسەی لە تەکا کرد، ناوونیشانی نامەی ماستەریەکەی بەم چەشنە بوو؛"هەورامی زمانە، نەک زاراوە"، ئەم بابەتە لە لایەن ڕژێمی ئێرانەوە پاڵپشتی کرابوو، بە پلەی بەرز وەک نامەیەکی سەرکەوتوو وەرگیرابوو، بە وتەی نووسەر، هەر لە لایەن ڕژێمەوە بڕی ٤٠٠٠ دانەی وەک پێشەکی لە چاپ و بڵاو کرابووەوە و قەولی پێ درەبوو زیاتری لە چاپ بکەرێ. بەمەشەوە نەوەستابوون، لە شاری پاوە ناوەندکیان بۆ لێکۆڵینەوە و توێژینەوە بۆ دانابوو.

یان چەند سال لەمەوبەر لە باشووری کوردستان، جەماعەتێ نزیک بە ٢٥٠ واژۆیان کۆکردبووەوە و دابوویانە پەرلەمان، گوایە ئەیانهەوێ فیدراڵی فەرهەنگی بدرێ بە هەورامان و هەورامییەکان. با حاشا لەوە نەکەین، زاراوەی هەورامی وەک ئەشێ، خزمەتی نەکراوە، کاری بۆ نەکراوە، زاراوەیەک کە ساڵانێ زمانی نامەنووسین و بەڵگە و دۆکیۆمێنت نووسینی ئەمارەتی ئەردەڵان بووە، زاراوەیەک کە زاری نووسینی دەیان گەورە شاعێری کورد بووە و دەیان شاهکاری ئەدەبیی پێ خوڵقێنراوە. بەڵام ئەمانە نابێ ببنە ئامراز بۆ بەکارهێنران لە لایەن داگیرکەرانەوە بۆ دابڕاندنی ناوچە، خەڵک، شێوەزار و جوغڕافیا لە کوردستان ، بە مەبەستی ئاژاوەخستنە ناو ڕیزە شپرزەکانی کورد و کەوتنە باوش داگیرکەران.

دوکتۆر “حەمەعەلی سوڵتانی”ش هەر یەکێ لەوانەیە کە لە خزمەت خامنەیی دا لە کرماشان، لە وتاری بەخێرهێنانیا، بە مەبەستی خۆشخزمەتی و دەخۆشکردنی ئاغاکەی، کورد ئەکاتە کاڵایەک و ئەیخاتە خزمەت فارسچییەتی، ئێرانچییەتی و ئیسلامچییەتییەوە.

هەزاران بەڵگەی دەرەکی و ناوخۆیی، هەزاران بەڵگەی لێکۆڵەرانی شەرقی و غەربی ڕەسەنایەتی کوردی وەک کورد و نیشتمانەکەی وەک کوردستان سەلماندووە، هەمووشیان وەک بەڵگە تۆمار کراون، لەم نووسینەدا ئاماژەم بە زەقترینەکانیان کرد. بەڵام ئەو جاشقەڵەمانە بە هەمانەی بەتاڵەوە گەرکیانە کەمێڵە خەڵکی سادە و خۆشباوە هەڵخەڵەتێنن و بیانخەنە خزمەت ئامانجەکانی داگیرکەران.

شاراوەش نیە، ڕژێم لەم سیاسەتی ئاژاوەنانەوە بەردەوام کەڵکی خۆی وەرگرتووە، زەقترین شێوازی کەڵک وەرگرتنیشی لە کات و ساتی شانۆیەکانی هەڵبژاردنی پەرلەمان و شورای شار دایە. بە ئەم مەبەستە لەو شارانەی خەڵکی هەورامی و ئەردەڵانی یان سۆرانی تێکەڵ بوون. ڕژێم بەردەوام چەند پاڕەوراوی سۆرانی، ئەردەڵانی و هەورامیی پەسەند ئەکردو لە ڕێگای دەستەکانی خۆیەوە، بە مەبەستی کێشانی خەڵکەکە بە سەر سندوقەکانی دەنگدان، شەڕێکی ناشیرینی لە نێوانیانا ساز ئەکرد و سەرکەوتنێکی باشی لە ئامانجەکانیا بە دەست ئەهاورد. بەجگە لەوەی خەڵک بە لەشاو ئەهاتنە سەر سندوقەکانی دەنگدان، بەڵکوو بە حەماسەتێکی تایبەتی دژبەیەکەوە ئەهاتن، کابرای سۆرانی یان هەورامی ئامادە بوو، داپیرە کەنەفتی ناو جێگاکەی بە کۆڵ بباتە سەر سندوقەکانی دەنگدان، تا بە سەر بەرامبەرەکەیا سەرکەوێ. دەیان قسەی ناشیرین دەیان دروشمی زبر و جنێو و بوختانیشیان بەیەک ئەکرد.
ڕژێم لە شانۆیەکانی ئەمجارەی هەڵبژاردن بە تەواوی بە هیوایە، زۆربەی بەرپرسانی نزم و بەرزی ڕژێم نایشارنەوە، ترسیان لە بەشداری نەکردنی خەڵک بە هیچ فێڵ و تەڵەکەیەک هەس. گومانم نیە کە یەکێ لە گرینگترین هۆکار و ئامانجەکانی ئەم جۆرە هەوڵ و تەقالایەی جاشقەڵەمە کوردەکانیش هەر لە خزمەت ئەو ئامانجەی ڕژێم دایە.

لە کۆتاییا، جاشقەڵەمە کوردەکان پێویستە بزانن، چەکەکەی ئەوان فرە لە چەکی جاش پاسدارە چەکدارەکان کاریگەرتر و کوشندەترە. گومانیان نەبێ، ڕۆژێ دادێ ئەوان وەک خائینە بە نەتەوە و نیشتمانەکەیان لە دیوانی گەلا ئەبێ وەڵامدەر بن و سزای تاوانەکانیشیان وەرگرن. ئەو ڕۆژە دەر یان زوو، هەر دێ.

_نووسینەکەی جاشقەڵەم"سەی مەهدی سجادی" بە فارسی بوو، ئامانجیش ئەوەیە یەکەم لەوانەیە کوردی نەزانن، لەوانەشە بزانن بەڵام لەبەر نەفرەتی لە نەتەوەکەی، ئامادە نەبێ بە کوردی بنووسێ، یان لەوانەیە زمانی فارسیی هەڵبژاردبێ چونکە ڕووی دەمی زیاتر لە فارسەکان بێ، ئاخر ئەو کاوەژانەی ئەو تەنیا ئەتوانن خۆراکی مێشکی پەسەڵهەنراوی خۆی بن، زبڵ و زاڵەی وا ناتوانێ ببێتە خۆراکی هیچ مێشکێکی ساغ و خاوێن.
منیش زمانی کوردیم هەڵبژارد، چونکی ڕووی دەمم لە نەتەوەکەی خۆمە.
پێموایە نەتەوەکەی خۆم بڕیاردەرە لە چارەنووسی خۆی نەک داگیرکەر و بێگانە و دوژمن.

_تێبینی: من مێژووناس و مێژوونووس نیم، بەڵام گرینگیی بابەتەکە ناچاری کردم بە هەڵویست نەبم. هیوامە ئەم بابەتە ببێتە هاندەرە کە شارەزایان و پسپۆڕانی مێژوو، کەمتەرخەم نەبن لەم بوارەوە و قۆڵی هیمەتی لێ هەڵماڵن و کاری پسپۆڕانەتر، شارەزایانەتر و بابەتیانەتر لەسەر ئەم پیلانە بکەن.